

К. І. МІЗІН

Університет Григорія Сковороди в Переяславі
м. Переяслав, Україна
Електронна пошта: kostiantyn.mizin@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-5216-6032>

КОРПУСНИЙ ПРОФІЛЬ СЛОВА ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПЕРЕКЛАДАЧА

У статті опрацьовано корпусно базовану методику, яка слугує для уточнення міжмовної еквівалентності слів на основі аналізу їхніх корпусних профілів. Методику апробовано на прикладі імен емоційних понять (ЕП), що представляють «пелюстку гніву» колової моделі емоцій Р. Плутчика в її англійсько-, німецько- та українськомовних версіях. На першому етапі здійснено зіставний аналіз дефініцій лексем, якими перекладачі найчастіше послуговуються для передавання німецькою та українською мовами англійськомовної «пелюстки гніву», що дало змогу «відсіяти» хибні випадки еквівалентності. На другому етапі верифіковано результати першого етапу шляхом залучення даних мовних корпусів. З цією метою за допомогою корпусних даних десяти найрелевантніших емоційних проксиматів кожного з досліджуваних ЕП визначено спільні й відмінні смисли останніх за показниками актуальності та інтенсивності. Ці показники слугують критеріями міжкультурної еквівалентності «гнівopodobних» ЕП, тому результати аналізу проксиматів створили цілком об'єктивне підґрунтя для визначення такої міжкультурної еквівалентності зіставлюваних понять: англосакс. «*annoyance*» ↔ нім. «*Ärger*» ↔ укр. «роздратування»; англосакс. «*anger*» ↔ нім. «*Wut*» ↔ укр. «гнів»; англосакс. «*rage*» ↔ нім. «*Zorn*» ↔ укр. «лють». В екстраполяції на рівень мови, це дало змогу встановити актуальні семантичні відтінки імен цих ЕП, що сприяло визначенню точніших німецьких та українських еквівалентів для англійських лексем *annoyance*, *anger* і *rage*. Опрацювання другого етапу методики засвідчило, що формування профілів слів у мовних корпусах і зіставний аналіз їхньої частотності не вимагають від перекладача особливих зусиль, тому такий підхід до уточнення еквівалентності мовних одиниць може бути перспективним у галузі перекладу.

Ключові слова: гнів, емоційне поняття, корпусний профіль, переклад, емоційний проксимат, еквівалентність.

У кінці минулого століття, тобто відразу після «емоційної революції» у психології [Foolen 2012 : 364], розпочалися якісні зміни в підходах до вивчення емоцій у мовознавстві. У цей час відбулося поширення ідей когнітивної лінгвістики, адепти якої звернули увагу на саму природу емоцій, бо до цього мовознавці здебільшого вивчали емотивний компонент значення мовних одиниць. Підґрунтям для такого методологічного повороту стало припущення, що емоційний рівень людини за посередництва когніції може взаємодіяти з рівнем мови. Це припущення спирається на основний посту-

noyance» ↔ German «Ärger» ↔ Ukrainian «роздратування»; A-S. «anger» ↔ Germ. «Wut» ↔ Ukr. «гнів»; A-S. «rage» ↔ Germ. «Zorn» ↔ Ukr. «лють». Extrapolated on the language level, this analysis made it possible to detect current semantic shades of the names of these ECs that helped to define the more precise German and Ukrainian equivalents for the Anglo-Saxon lexemes *annoyance*, *anger* and *rage*. The development of the second stage of the method testified to the fact that forming profiles of words in language corpora and the comparative analysis of their frequency do not require translators' special efforts, so this approach to specifying the equivalence of language units can be considered as a perspective one in translation studies.

Keywords: anger, emotional concept, corpus profile, translation, conceptual proximate, equivalence.

Дата надходження до редакції — 04.01.2022

Дата затвердження редакцією — 17.01.2022